

- 8 – Janovská konferencie se konala ve dnech 10. 4.–19. 5. 1922. Šlo o první poválečnou konferenci, na kterou bylo pozváno také poražené Německo a Sovětské Rusko. Konference měla řešit otázku splácení německých reparací a dluhů ruské carské vlády, které bolševická vláda odmítala uznat. Ve svém celku skončila konference neúspěchem, avšak v souvislosti s ní došlo ke sblížení Německa a Ruska, které podepsali 16. 4. 1922 v italském Rapallu dohodu o vzájemném škrtnutí dluhů a navázání diplomatických styků.
- 9 – Ve skutečnosti neurobili legionáři slovenské národnosti více než 10 % celkového počtu.

A. Štefániková T. G. Masarykovi^a
Bratislava, 4. září 1922

/96

V Bratislave, dňa 4. sept[embra] 1922.

Pán Prezident!

Rácte mi lás[k[avo]] prepáčiť, že si dovoľujem pohľadať Vás i po druhý raz v pozostalostnej záležitosti môjho neb[ohého] syna Milana.

Táto záležitosť nie je ani do dnešního dňa riešená, ani nikdy nebude, ak len neráčite rozhodne a energicky zakročiť.

Veď istí pražskí páni, ktorí sa snažia vyrvať mi môj majetok, – v ktorej ich snahe nešťítia sa použiť ani lhárstva, potupovania, zavádzania, podvodov, lsti a pod[obných] nekvalifikovaných prostriedkov, – neberú ohľad ani na meno a osobnosť jedného Masaryka, ani na jeho vysoké postavenie, sťa na hlavu jednej državy, ani na jeho vôľu a naloženia v takých otázkach, ktoré samo sebou dávno mali byť vybavené i bez toho, aby došli pred p. prezidenta.

Všetko sa mi tak zdá, že týmto pánom a či kruhom ide len o to, ako obráť jedných o majetok, druhých o historické povolanie.

Žiadate dôkaz, p. prezident?

Dňa 28. února ráčili ste nám lás[k[avo]] odpísať: „Jakmile se min[istr] Beneš vrátí, uložím mu RYCHLĚ vyřízení záležitosti; zatím jsem urgoval u zahraničního ministerstva.“ Doslovne takto.¹

To sú slová a sľub zvrchovanej hlavy državy, v ktorú každý má veriť a každý rešpektovať.

Ja som verila. A preto som i na čas suspendovala to moje predsavzatie, že vláde pozostalost nepredám, (keďže sa nechcela na ňu pojednať temer do troch rokov, tak že v januári t. r. vyzvala som p. dr. Beneša, aby mi všetko prinavrátil.)

Ja som na základe Vášho sľubu verila v jednu alternatívu, a síce: v buď že vláda vec so mnou v krátkej dobe dojedná, buďto že sa mi môj majetok statočne a v celosti prinavrátí.

Nestalo sa ani jedno, ani druhé.

Ako sa šetria sľuby a „uloženia rýchleho vyrídienia“ jedného Masaryka, ako prezidenta a otca republiky zo strany tých pánov, ktorí kladú ruku na cudzie majetky námerom, ani ich nekúpiť, ani nenavrútiť, jasne dokazuje podvod, do ktorého ma vlákali a pri ktorom ja

síce trpím hmotne, lež po morálnej stránke čo to znamená pre jednu hlavu državy pri jej určitom sľube, do kritiky toho vari ani pustiť sa nesmiem. Ináč ale myslím, keď si dovolím podať holé fakta, každá ďalšia kritika stane sa zbytočnou, bo tie faktá samé sebou kričia.

Moja kombinácia je táto: P. prezident, verne svojmu sľubu, i skutočne „uložil rychlé vyřízení“.

Lež ako sa ono previedlo a prevádza v praxi, tie holé faktá, ktoré nižšie udám, (a kto sa opováži iné tvrdiť p. prezidentovi, tomu do očí poviem a dokážem, že lužie a klame!), jasne budú svedčiť, že akási čiernoruká ale vplyvná kamarila, ktorej i doteraz podarilo sa pretiahnuť túto vec už temer do polštvrtá roka, snaží sa pod všakovými titulmi 1) preťahovať ju ad infinitum,^b 2) tým náčinom znevážiť vážnosť sľubov a tak aj osobnú váhu hlavy državy, 3) mravne i hmotne odzabíjať gen[erálovu] Štefánikovu matku a rodinu, 4.) praktikami urvať jedon privátny majetok hoci akými špinavými spôsobmi.

Sú to tvrdé, ale pravdivé faktá. Nech sa dokázu ďalším priebehom vecí od toho dáta, keď sme p. prezidentovi dovolili si podať písomne ich prvú fázu. (23. jan[uára] 1922).²

Čiernorukí pánovia, – neviem im iné meno dať, – následkom p. prezidentovho „uloženia o rýchlym vyřízení“ postavili mi takéto osídlo: V druhej polovici marca môj synovec, býv[alý] minister Fajnor, človek kroz na skrze intimus vlády, podšopol nám: že vláda náklonná je teraz dať mi za pozostalosť asi 3 milióny a že celá záležitosť bude skoncovaná kroz dakolko dní, ak toto príjmem.

Ja som si vzala advokáta, dr. Gjurissa, s ním šla som sa spýtať p. min[istra] Mičuru, či je p. Fajnorova správa správne? On dotvrdil ju a vyzval ma, aby som v tom zmysle podala písanú nabídku na vládu. Ja som tak aj urobila vo forme kúpnopredajnej zmluvy, ktorú osnoval mi môj advokát.

V tej samej dobe v hostinci u „Kocha“ pri obede p. min[ister] Mičura na otázku môjho syna a v prítomnosti môjho advokáta osvedčil, že asi kroz 14 dní bude všetko skoncovano a vyplateno. Ako dá sa zatvárať z následkov, i sám p. min[ister] Mičura bol iba dobrodružným a ľahkoverným nástrojom čiernorukých pánov.

Bo čo sa nestalo? Asi v stred mája vláda moju nabídku skutočne prijala a odhlasovala mi tú sumu, ktorú mi pod rukou sama nabídlá a na to vzťahujúce sa uzavretie minis[terskej] rady bolo i po novinách publikované. (Např. v poloúradnom „Slov[enskom] denníku“, č. 108.)³

Čiernorukí pánovia sa prerátali. Nazdávali sa totiž, že ja bohvie aký obnos budem požadovať, lež na isto brali, že na núkaný nepristanem. Avšak ja som pristala. A tým náčinom boli zmarené ich výpočty: ajhľa, ponúkli sme dosť slušnú cenu a nechcú ju prijať!

Dovolím si poznamenať, že i sám p. minister Mičura potvrdil fakt uzavretia min[isterskej] rady.

Keď týmto náčinom prvý trik zlyhal, čiernorukí páni, ktorí vedia si do služby postaviť aj politické stránky, namiesto statočného vyplatenia obapolne dojednaného obnosu poslúžili sa novým figlom.

Namiesto peňazi len sa tak sypali na mňa a moju rodinu ľživé, štvavé, potupujúce, hanobiace články z poloúradnej a tzv. benešovskej žurnalistiky. Samozrejme daktore sme zavrátili, lež proti všetkým nemožno sa nám obháňať.

Štvanice na to vychádzali: len nezaplatiť! A bubnovalo sa, že dosť bude aj 1 mil[ión] a na konci vraj veď to všetko nie je hodne iba asi 300 000 Kčs. Lež licitácia na dol zo strany tejto propagandy ani tu sa nezastavila. Teraz robia cestou novín nátlak na nás, aby sme pozostalosť zdarma „postúpili“ a vraj ja aby si vymohla dajakú doživotnú rentu. Ostatným vraj ničoho netreba.

Údajne vec je preložená k finančnému prokuratóriumu a teprv potom zase má prísť pred akúsi zvláštnu anketu cieľom študovania.

Slovom, všetkými možnými, ba i nemožnými kunštami len odkladať a riešením a skoncovaním a nikdy ani nevyplatiť, ani nepovrátiť mi môj majetok.

Takhľa sa šetrí a prekrúti vôľa a „uloženie o rýchlom vyřízení“ i samej hlavy državy.

Celý slovenský národ, i neslovenský, ba i zahraničie sa nad tým pohoršuje. Veď tu niet majetkovej istoty a bezpečnosti.

Ja som p. dr. Beneša v januári t. r. až po tri razy vyzvala, aby mi vrátil pozostalosť, keď o nej blízko do troch rokov nik z povolaných ku tomu nechce jednať. Nevrátil mi ju.

Započala sa hor'opísaná podvodná komédia; ja som bola prinútená ohradiť sa oproti všetkým praktikám a zaujať rozhodné a presné stanovisko na čisto legálnom podklade.

Čo je moje, čo mi prisúdil francúzsky súd, do toho nemá sa mi čo miešať ani dr. Beneš, ani legácia a vôbec nik. Tým menej odnieť môj majetok bez môjho dovolenia z Paríža do Tróji,⁴ tam sa postaviť za jeho samozvaného „správcu“ (min[ister] nár[odnej] obrany, č. 50.191 pres. voj. IV. 24. září 1921) a mňa jednoducho ignorovať. A keď i sám p. prezident nariadi rýchle vybavenie záležitosti, z toho narobiť 6 mesačnú intrigantskú komédiu, ovšem so známym finálom: ani neplatiť, ani nepovrátiť cudzí majetok. A na miesto toho vypisovať, dať po novinách, aké je to čestné jednanie; lež hľa, Štefánikovci s mŕtvolami kupčia, revolverujú, lichvária, a tak vraj v mene „morálu“ – ako to „Lid[ové] noviny“ písali, – treba ich odraziť.

Ja som iné nemohla a nemôžem, čo ináč už od januára robím, ako späť si pýtať môj majetok, bo kým pred vládou, i za ňou operuje a intriguje akási čierna ruka, zatiaľ sa vec takto bude vliecť ad infinitum a ja aj zomriem a ešte nebude v poriadku.

Lež tu sú aj veritelia, ktorí netrpelive urgujú a požadujú si svoje. A práve pre nich nemôžem a nebudem ďalej čakať. Mne ide o moje a mojej rodiny dobré meno. Ja nemôžem našich veriteľov tak zavádzať, ako mňa pražskí páni cez roky zavádzajú.

Túžobne som čakala na p. prezidentov návrat z Capri,⁵ aby ešte raz úctivo poprosila a vyžiadala si pokorne záštitu môjho majetku proti svévoli a bezzákoniu vplyvných pražských pánov, že by ju nemusela hľadať pri súdoch a v zahraničí.

Veď je tak jednoduché, prirodzené a zákonité, o čo prosím:

Tí páni, ktorí mi odniesli môj majetok, nech mi ho bezodkladne odvezú naspäť a prinavrátia v celosti. Ja už od januára o toto prosím a nechcem ničoho predat' vláde, ani s pražskými páňmi ničoho mať dočinenia.

Ak sa im veľa zdá i to, čo sami ponúkli a odhlasovali, mne iného nezbyva, ako vyžiadať si prinavrátenie môjho majetku na skutku.

Že je to po polštvrtaročnom čakaní a po novinárskych škandáloch, systematicky inscenovaných dotčnými, na mieste, i na čase, to každý na svete musí uznať.

Presvedčená som, p. prezident, že Vaše slovo musí mať toľko váhy, že pražskí páni nebudú smieť ďalej hnať moje krivdenie a svoje bezzákonie. Že na Vaše lásk[avé] zakročenie budú mi musieť bezodkladne prinavrátiť môj majetok. Bo ja ho potrebujem, ja si s ním musím poriadok porobiť, ja ho musím speňažiť. Čo keď nejde v Prahe, pôjde v Paríži. Nedovoľte pražským pánom, aby mi ho násilne, nezákonne a praktikami zadržali.

Pokorne prosím, ráčte mi dovoliť, aby Vašu lásk[avú] odpoveď, poťažne výsledok Vášho zakročenia dočkala v samej Prahe. Bo ak by odišla a záležitosť dostane sa do rúk k riešeniu istým, mne síce nie známym pánom a či kruhom, neviem, čo budú referovať Vám, lež na isto držím, že ja o týždeň, ba i o mesiac zase len tam budem s vecou, kde som dnes. Pod titulom formalít a sv. byrokracie bude sa preťahovať hoci do mojej smrti. Kdežto k tomu zákonité právo mám, že nie som povinná trpieť šafárenie cudzích ľudí v mojom súkromnom majetku ani za 24 hodín. Iba ak právom násilia, buď nadužívania úradnej moci. A v mojom páde o toto sa jedná. Odniesli mi moje a nechcú mi ani zaplatiť ani povrátiť. Netrpte, p. prezident, takéto krivdenie. Majte so mnou milosrdenstva a zaujmite sa mojej spravodlivej veci.

Odporúčajúc sa do lásk[avej] priazne, značím sa

v hľbokej úcte

Vd[ova] Albertina Štefániková
matka gener[ála] Štefánika.

DOPIS

AKPR, f. KPR, protokol T, sign. T 1400/21, k. 60. Originál, strojopis.^d

a – Adresováno: Pánu Prezidentovi Čs. republiky, T. G. Masarykovi v Prahe.

b – Ad infinitum – do nekonečna.

c – Vlastnoručný podpis perem.

d – K dokumentu je ešte pripojen rukou psaný prípis Albertiny Štefánikovej T. G. Masarykovi (sign. T 1400/21, záznam KPR z 25. 2. 1922). Uverejňujeme jej zde v úplnosti:

Pán Prezident!

Minulého mesiaca 11ho ráčili ste ma láskave uvedomiť cestou p. dr. Strnada, že vláda je ochotná vyplatiť mi 1 mil[ión] Kčs, za pozostalosť mojho syna gen. Štefánika. Nabidku som prijala, mesiac uplynul, času dosť bolo k finalizovaniu záležitosti k vyplateniu. 42 mesiacov je, čo veci jednako stoja a ja bez výsledku čakám. Ponevadž banky naliehajú a vyhrážajú súdami, ja nemôžem ďalej čakať.

1 – K tomu srov. dopis T. G. Masaryka Igoru Štefánikovi z 22. 2. 1922, viz zde dok. č. 92.

2 – Viz dok. č. 87.

3 – Jde zřejmě o omyl v čísle výtisku, protože podobný článek či zpráva se ve *Slovenském denníku* (4) 1921, č. 108, 13. 5. nenachází.

4 – Trójský zámek věnoval jeho poslední soukromý majitel Alois Svoboda 7. října 1922 československému státu s podmínkou, že zde bude vybudováno osvětové a sociálně-humanitní zařízení.

5 – Prezident se vrátil z Capri 20. 8. 1922.